

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248359

การศึกษาการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษามีที่สวนศิลป์

นางสาวทศย์รัตน์ พึ่งประยูรพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

600253458

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

การศึกษาการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่องานศิลปะ

นางสาว หทัยรัตน์ พึ่งประยูรพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF AESTHETIC PERCEPTION OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS
TOWARD ARTWORKS

Miss Hatairat Pungprayoonpong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Art Education

Department of Art, Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัตถ์รัตน์ พึ่งประยูรพงศ์ : การศึกษาการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มี
ต่องานศิลปะ. (A STUDY OF AESTHETIC PERCEPTION OF ELEMENTARY
SCHOOL STUDENTS TOWARD ARTWORKS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ.
ดร.อำไพ ตีรณสาร 140 หน้า.

248359

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษา
ที่มีต่องานศิลปะ

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสร้างขึ้นโดยผู้วิจัยโดยได้พัฒนามาจากแนวทฤษฎีการพัฒนาทาง
สุนทรีย์ภาพของไมเคิล เจ พาร์สัน จำแนกออกเป็น 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 ความชื่นชอบ
ชั้นที่ 2 ความงามและเหมือนจริง ชั้นที่ 3 การแสดงออก ชั้นที่ 4 แบบอย่างและรูปแบบ
ชั้นที่ 5 ความเป็นตัวของตนเอง คือ แบบทดสอบการรับรู้เชิงสุนทรีย์ ประกอบด้วยภาพถ่าย
งานจิตรกรรม 6 ภาพ และชุดคำถาม แบบบันทึกการรับรู้เชิงสุนทรีย์ คู่มือการวิเคราะห์เชิง
สุนทรีย์ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสูงสุด ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และ ค่าที

ผลการวิจัยพบว่าค่าสูงสุดในการการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ
งานศิลปะอยู่ในชั้นที่ 2 ความงามและเหมือนจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.39 รองลงมา คือ
ชั้นที่ 3 การแสดงออก คิดเป็นร้อยละ 39.28 และ ชั้นที่ 4 แบบอย่างและรูปแบบ คิดเป็นร้อย
ละ 2.33 และไม่พบการรับรู้เชิงสุนทรีย์ในชั้นที่ 5 ความเป็นตัวของตัวเอง

ภาควิชาศิลปะดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต หัตถ์รัตน์ พึ่งประยูรพงศ์
สาขาวิชา ศิลปศึกษา.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา.....2553.....

5083431927 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORDS : AESTHETIC PERCEPTION / ELEMENTARY STUDENTS / ARTWORKS

HATAIRAT PUNGPRAYOONPONG : A STUDY OF AESTHETIC PERCEPTION OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS TOWARD ARTWORKS

ADVISOR : THESIS ADVISOR: ASST.PROF. AMPAI TIRANASAR, Ph.D.,

140 pp.

248359

The objective of this research was to study the aesthetic perception of elementary school students of artworks.

The samples of the population used in this study included three hundred third and sixth grade students in elementary schools under the Department of Education Bangkok Metropolitan Administration by means of multi-stage random sampling. The instruments used in this research were developed by the researcher based on Michael J. Parsons' Cognitive and Development Account of Aesthetic Experience which composed of five stages : 1. Favoritism, 2. Beauty and Realism, 3. Expressiveness, 4. Style and Form and 5. Autonomy. The instruments were aesthetic Perception Test which composed of six painting reproductions and a set of questions ; Aesthetic Perception Recording Form and Guidelines for Analyzing Perception Form. The collected data were analyzed means of by maximum value, frequencies, percentage and and t-test.

The results found that the highest frequency were at Stage 2. Beauty and Realism (58.39%) ; followed by Stage 3. Expressiveness (39.28%) and Stage 4. Style and Form (2.33%). The aesthetic perception at Stage 5. Autonomy were not found

Department: Art, Music and Dance Education
Field of Study: Art Education
Academic Year: 2010

Student's Signature *หทัยรัตน์ พึ่งไพบูลย์*
Advisor's Signature *[Handwritten Signature]*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้คำปรึกษา และการแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ. โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ คุณประเสริฐ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อันจะเป็นผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ และเสร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สัญญา วงศ์อร่าม รองศาสตราจารย์ ดร.ปณณรัตน์ พิชญไพบุลย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมโภชน์ ทองแดง อาจารย์ ดร. วชิรินทร์ ฐิติอดิศัย อาจารย์วิรัตน์ คุ่มคำ อาจารย์สมศักดิ์ ศิริวิโรจน์สกุล อาจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ อาจารย์ปิยานี จิตรเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพร หลาวทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลวรรณ ตังธนาکانนท์ และอาจารย์ ดร.โสมฉาย บุญญานันท์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ กรุณาสละเวลาในการตรวจข้อมูล และให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณอาจารย์คณะครุศาสตร์สาขาศิลปศึกษาทุกๆท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครกลุ่มตัวอย่างและคณาจารย์ทุกท่านสำหรับความอนุเคราะห์ทุกด้านที่มีให้แก่ผู้วิจัยทำงานวิจัยชิ้นนี้ สำเร็จตามวัตถุประสงค์

ขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัยสำหรับทุนสนับสนุนการวิจัย

ท้ายที่สุด ขอขอบพระคุณสำหรับแรงผลักดันแห่งความสำเร็จ คือ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ และน้อง ที่ได้สนับสนุนในการศึกษา และเป็นพลังสำคัญ ให้ผู้วิจัยมีกำลังในการดำเนินงานวิจัยจนประสบผลสำเร็จได้ในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	9
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	9
1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
1. หลักสูตรและศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา.....	12
1.1 จุดมุ่งหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544.....	12
1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ.....	14
1.3 มาตรฐานการเรียนรู้ศิลปะ.....	18
1.4 คุณค่าและความสำคัญของศิลปศึกษา.....	19
2. สุนทรียศึกษา.....	31
2.1 ความหมายของสุนทรียศึกษา.....	31
2.2 แนวคิดด้านสุนทรียศึกษา.....	32
2.3 การรับรู้เชิงสุนทรีย์.....	33
2.4 พัฒนาการทางสุนทรีย์.....	43
2.5 ทฤษฎีการพัฒนาทางสุนทรียภาพของ ไมเคิล เจ พาร์สัน (Aesthetic Development by Michael J. Parsons, 1987).....	43

	๗
	หน้า
2.6 การเลือกงานศิลปะที่จะใช้ในการจัดกิจกรรม.....	51
2.7 ลักษณะของคำถาม.....	52
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	63
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	63
ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
ขั้นตอนที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลการวิจัย.....	70
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
ตอนที่ 1 การรับรู้เชิงสุนทรียของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่องานศิลปะ.....	71
ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการรับรู้เชิงสุนทรียของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่องานศิลปะ.....	87
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของนักเรียน (ประเมินตนเอง).....	90
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
5.1. วัตถุประสงค์การวิจัย.....	93
5.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	93
5.3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	93
5.4. สรุปผลการวิจัย.....	94
5.5. อภิปรายผลการวิจัย.....	100
5.6. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา.....	105
5.7. ข้อเสนอแนะ.....	106
5.8. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้วิจัย.....	106
5.9. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน.....	107
5.10. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	109
รายการอ้างอิง.....	110
ภาคผนวก.....	118
ภาคผนวก ก วิทยานิพนธ์ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย.....	119
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	120
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	140

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ความหมาย ตัวบ่งชี้ และตัวอย่างคำพูด ตามทฤษฎีการพัฒนาทางสุนทรียภาพ	45
2	โมเดลเกี่ยวกับการรับรู้การเข้าใจของการเรียนรู้ศิลปะ.....	50
3	คำอธิบายทักษะการตอบสนองเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ตามขั้นของคอสเตอร์ (Koster, 2001) ได้กำหนดไว้เพื่อแสดงความสามารถขั้นทักษะของนักเรียน.....	54
4	รายชื่อเขตและชื่อโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกโดยขนาดของโรงเรียน.....	65
5	คำถาม 7 คำถามและวัตถุประสงค์ในการใช้คำถาม.....	67
6	ค่าความถี่และร้อยละของการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะจำแนกตามขั้นการพัฒนาทางสุนทรียภาพ.....	72
7	ค่าความถี่และร้อยละของการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะจำแนกตามขั้นการพัฒนาทางสุนทรียภาพ และ ตามระดับชั้นเรียน...	73
8	ค่าความถี่ และร้อยละของการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะจำแนกตามขั้นการพัฒนาทางสุนทรียภาพ และ ตามเพศของนักเรียน	74
9	ค่าความถี่ และร้อยละของการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะจำแนกตามขั้นการพัฒนาทางสุนทรียภาพ และจำแนกตามเพศของ นักเรียน และระดับชั้นเรียน.....	75
10	ค่าความถี่ และร้อยละของการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะจำแนกตามขั้นการพัฒนาทางสุนทรียภาพ และตามประเภทของภาพ งานศิลปะ.....	76
11	ค่าความถี่ และร้อยละของการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะจำแนกตามขั้นการพัฒนาทางสุนทรียภาพตามประเภทของภาพงาน ศิลปะ และตามเพศของนักเรียน.....	77
12	ค่าความถี่ และร้อยละของการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะ จำแนกจากการดูภาพเหมือนจริง ตามขั้นการพัฒนาทาง สุนทรียภาพ และ ตามระดับชั้นเรียน.....	78
13	ค่าความถี่ และร้อยละของการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะจำแนกจากการดูภาพเหมือนจริงตามชนิดของศิลปินตามขั้นการ พัฒนาทางสุนทรียภาพ และ ตามระดับชั้นเรียน.....	79

14	ค่าความถี่ และร้อยละของการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะจำแนกจากการดูภาพกึ่งนามธรรม ตามขั้นการพัฒนาทาง สุนทรีย์ภาพ และตามระดับชั้นเรียน.....	81
15	ค่าความถี่ และร้อยละของการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะจำแนกจากการดูภาพกึ่งนามธรรมตามชนชาติของศิลปิน ตามขั้น การพัฒนาทางสุนทรีย์ภาพ และ ตามระดับชั้นเรียน.....	82
16	ค่าความถี่ และร้อยละของการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะจำแนกจากการดูภาพนามธรรม ตามขั้นการพัฒนาทางสุนทรีย์ภาพ และ ตามระดับชั้นเรียน.....	84
17	ค่าความถี่ และร้อยละของการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะจำแนกจากการดูภาพนามธรรมตามชนชาติของศิลปิน ตามขั้นการ พัฒนาทางสุนทรีย์ภาพและ ตามระดับชั้นเรียน.....	85
18	การทดสอบความแตกต่างทางการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มี ต่องานศิลปะจำแนกตามเพศ.....	87
19	การทดสอบค่าเฉลี่ยทางการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ งานศิลปะของศิลปินต่างชนชาติ.....	88
20	การทดสอบความแตกต่างทางการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนประถมศึกษาปีที่6 ที่มีต่องานศิลปะ.....	89
21	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของนักเรียน (ประเมินตนเอง).....	90

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ทฤษฎีการรับรู้-การวาดภาพ(Perception-Delineation) หรือ P.D. III (McFee&Degge, 1977).....	35
2	รูปแบบทางพุทธิปัญญาสำหรับการเรียนรู้เพื่อสื่อสาร(McFee&Degge, 1977).	39